

Virtutis Solidæ Præcipua Impedimenta, Subsidia, Et Incitamenta

Commentationibus Illustrata, Omnium Usui Aptatis. Quæ Servire Insuper
Poterunt Pro Argumento Concionum: Uti Et Considerationum Tempore
Exercitiorum; præsertim verò pro gemino sacræ collectionis triduo; prout
ex subjectis hunc in finem elenchis patet. [...] Partes Tres

Incitamenta

Bellecius, Aloysius

Ratisbonæ [u.a.], 1755

Caput V. De felicitate silidè piorum post mortem. Hæc summa est

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55553](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55553)

CAPUT V.

DE

FELICITATE SOLIDE

PIORUM POST

MORTEM.

HUjus Partis Capite tertio ob oculos posui hominum perfectioni deditorum tranquillitatem, qua illi gaudent *in hac vita*; uti & illorum beatitatem, qua *sub mortem* fruuntur. Ulteriùs jam gradum promovendo, præsentì commentatione adumbrare constitui solidè piorum felicitatem, qua ii beantur *post mortem*; ut postquam hæcenus Lectorem fide & timore, spe & charitate ad sanctimonix studium incitavi, eundem quoque desiderio sperandæ in cælo gloriæ ad eandem sectandam animam, impellamque. Quàm efficax autem id acquirendæ sanctitudinis incitamentum sit, Hieronymus

nymus explanat, dum ait, *omne opus leve fieri, quando ejus præmium cogitatur; & spem mercedis solatium esse, imò & stimulum laboris.* (a) Porro ex duplici potissimum capite beatorum fors eminens adeò & inexplicabilis erit, nempe I. ob beatitatis, qua constat, plenitudinem: II. ob æternitatis, qua durat, certitudinem.

§. I.

*De beatitatis Sanctorum
plenitudine.*

1. I. **V**Os igitur ô angelicæ Mentès! à beatitudinis illius plenitudine initium facturo vestra mihi senfa, vestrosque ardores prompti mutuante, ut, cum dignè non possim, saltem minùs imperitè loquar de æthereis sedibus, quarum adumbrationem vel ipse raptus illuc Paulus omnem intellectûs vim superare fatetur, & de quibus rite depingendis ipse ingeniorum phoenix Augustinus desperavit, dum scripsit:

(a) Epist. ad Demetriad.

scripsit: omnem sermone[m], atque omnem sensum humana mentis excedere decus illud, illam pulchritudinem, illam gloriam, illamque magnificentiam ac majestatem. (b) Ita quidem ut ex Eius sententia facilius sit dicere, quid ibi non sit, quam quid sit. (c)

Conati sunt quidem S. S. Patres sub vario schemate mortalium oculis paradysum proponere, ut saltem aliquam de eo, licet distortam, nobis ideam ingenerarent. Sic magnificum illud celeberrimumque convivium, quod suis Optimatibus olim instruxerat Assuerus Rex, ut ostenderet divitias gloriae regni sui, ac magnitudinem atque jactantiam potentiae suae, (d) Chrystomo videbatur esse caelorum figura non adeo inepta; cum in sacris quoque Paginis beatitudo caelestis sub regalis convivii symbolo saepius exhibeatur.

Nihilominus tamen omnis illa terrestri granditas & deliciarum abundan-

(b) Serm. 37. de Sanctis. (c) Aug. l. 3. de Symbolo. (d) Esth. I. v. 4.

dantia, quæ tunc temporis in Persica Medorum aula regnabat, nec umbra est illius *cæna magna*, (e) quam suis super astra Sanctis apparabit Universi Monarcha, utpote ubi *ipse præcinget se*, (ô mira dignatio!) ipse . . . non Seraphinorum aliquis aut Principatum, sed *ipse orbis Moderator* instar mediastini *præcinget se*, & *faciet illos discumbere* in aureis sedibus ac thronis, *ut amodo quiescant à laboribus suis*; (f) *insuper transiens ministrabit illis*, (g) sua omni providentia impensè curans, ne quid eis ad prosperitatem desit.

Æquiores adhuc & ad rem proximius accedentem illius felicitatis effigiem Numinis ductu S. Joannes in sua Apocalypsi delineatam reliquit; cum eandem nobis sub imagine civitatis sanctæ contemplandam proponit. Ut enim ille locupletissimam cœlestis illius Solymæ graphidem vivis coloribus ob oculos poneret, in cumulum congeffit, quidquid in orbe pretiosum

(e) Luc. 14. v. 16. (f) Apoc. 14. v. 13.
 (g) Luc. 12. v. 37.

sum sublime ac præstans reperitur; & quidquid excellens naturæ æmula ars, vel cogitatio ex ingenii promptuario adjicere potest.

Nam in primis erat *structura murè ejus ex lapide jaspide: ipsa verò civitas erat aurum mundum simile vitro mundo. Fundamenta autem murè civitatis ex Smaragdis & sapphiris condita, omnique lapide pretioso ornata erant. Duodecim portæ erant duodecim margaritæ, & platea civitatis aurum mundissimum tanquam vitrum pellucidum. Fluvius aquæ vitæ splendidus tanquam crystallus, procedens de sede DEI & agni, fluebat in medio plateæ ejus; & ex utraque parte fluminis confitæ virebant duodecim arbores, per menses singulos reddentes fructum suum. Præterea ipsa claritas DEI omni sole micantior continuò illuminabat civitatem, (nox enim non erat ibi) totque divitiarum thesauros perenni meridie illustrabat. (h) Talis erat beatæ illius urbis forma.*

Pars III,

Y

Ve-

(h) Apoc. 21, v. 18. & cap. 22, v. 1. & 2.

Verùm hæc omnia utut graphicè depicta, tamen non nisi mortua veri simulacra, & rustica solummodo rerum imitamina sunt, à veritate plurimùm aberrantia, queis S. Vates ideo solùm usus est, ut sese ad intellectûs nostri hebetem captum accommodaret. Nihil enim ejusmodi in illo gloriæ palatio reperitur; sed omnia ibidem multò pulchriora, præstantiora, magisque magnifica sunt; & talia, *quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt.* (i) Fulgidissimæ illæ ideæ, quas SS. Patres de paradisi pulchritudine nobis adstruunt, obscuræ sunt atque humiles, si conferantur cum eo, quod ille reipsa est, scilicet cum perfectissimo opere Bonitatis divinæ, in quo illa omnes potentia suæ ac sapientia opes prodiga exhaustit.

Adeoque sicuti DEUS est Ens incomprehensum, excedens omnem intelligentiam creatam, quod nec animo intelligi, nec verbis definiri potest;

(i) 1. Cor. 2, v. 9.

test; sic etiam species minùs imperfecta, quam nobis de Cœlitum patria formare possumus, est, quòd sit quid æquè incomprehensum, æquè inexplicabile ac ipse DEUS. Itaque sicut auctore Dionysio Supremum illud Numen *neque est hoc, neque est illud, sed est omnia*; ita quoque cœlum nec est hoc, quod dicitur esse, neque est illud, quod nobis fingimus esse; *sed omnia*; sed est quid longè dulcius, longè excellentius, & melius.

Vera proin est Aurelii sententia, dicentis: *quod DEUS parat diligentibus se, fide non comprehenditur, spe non attingitur, charitate non capitur, desideria & vota transgreditur; optari potest, acquiri potest; estimari, describi non potest.* (1) Nec mirum; gaudia enim illa ex una parte infinita cùm sint; ex altera verò parte cùm finiti ad infinitum nulla sit proportio, consequens est, humanæ mentis angustias illius maris immensitatem capere haud posse. Hoc ipsum tamen luculenta probatio est,

Y 2

hanc,

(1) Augustinus Serm. 253, de Sanctis.

hanc, de qua agimus, Electorum beatitatem summam omnino, eminentem ac divinam esse, hoc ipso quòd incomprehensa ea & inexplicabilis sit.

Infitam autem (ut antea dixi) Justorum felicitatem esse, constat tum ex *infinitate malorum*, quæ excludit; tum ex *infinitudine bonorum*, quæ includit. Mala, quæ hominem possunt affligere, sunt & numero & perpetuitate infinita; *numero* quidem, quia plures semper & plures æumnæ inexhausta ferie saltem ab intellectu angelico excogitari valent; *perpetuitate* autem, quia iis æternùm cruciari saltem in tartaro possumus. Jam autem ab his omnibus immensa intercapedine Coelites liberat illa beatæ sortis conditio.

Nam authore Augustino *non erit ibi mors, non lassitudo, non infirmitas, non fames: nulla ibi erit sitis nec æstus, nulla corruptio nec indignatio, nulla tristitia nec invidia.* (m) Teste Joanne *ibi neque luctus, neque clamor erit; sed abster-*

(m) Lib. 3. de Symbolo.

absterget DEUS omnem lacrimam ab oculis eorum. (n) Secundum Isaiam *fugiet dolor & gemitus ab eis.* (o) Nulla ibi erit perturbatio in voluntate, nulla repugnantia in appetitu, inquietatio nulla in imaginatione, nullus in intellectu tumultus, nulla denique in externis sensibus vexatio erit. Ratio in promptu est; nam nulla ibi existet carnem inter & spiritum pugna, nulla arbitrii nostri à ratione dissensio, nulla cupiditatum rebellio. Verbô: inde exulabit omne peccatum, quod cunctarum in orbe calamitatum infelix eluvies est; & hinc etiam ibi miseriarum nihil reperietur. Adeoque beatitas illa erit infinita ob *infinitatem malorum*, quæ excludit; non minùs ac ob *infinitudinem bonorum*, quæ includit.

Nam (ut ex Boëtio docet Aquinas) sempiterna felicitas est *status omnium bonorum aggregatione perfectus*; (p) ubi teste Hypponensi Præsule bea-

Y 3

ta

(n) Apoc. 21. v. 4. (o) Isa. 51. v. 11.
 (p) 1. 2. Q. 3. & 81.

ta mens possidet, quidquid cupit, nihilque nisi bonum cupit. (q) Hoc ipso enim quòd DEUM habeat, qui infinitè bonus in se & infinitorum simul bonorum fons est, hoc ipso, inquam, infinitatem bonorum dominantì beatitudine possidet. Quod profectò eminentiam illius gloriæ luculenter demonstrat; cùm non solum incomprehensa ea, sed etiam infinita sit ob infinitudinem scilicet tum malorum, quæ excludit; tum bonorum, quæ includit.

Gaudete proin, & exultate, quicumque virtutis solidæ studiosi vivitis; nam recto tramite ad cœli atria tenditis, optata hac gaudiorum immensitate beandi. *O cœlestis Jerusalem!* (etiam vos cum illis terrestribus Seraphinis suspirare potestis) *ô civitas sancta DEI! te amat cor meum! pulchritudinem tuam nimium desiderat mens mea!* (r) *O utinam illis Angelorum choris jam interessem! utinam cùm beatissimis Spiritibus*

(q) L. 3, de Trinit. c. 4. (r) Aug. in Soliloquiis.

ritibus illis throno Conditoris jam assiste-
rem ! (s) Heu mihi ! quia incolatus
meus prolongatus est. (t) O ! quis mihi
dabit pennas sicut columba ? & volabo,
& quiescam. (u)

II. Porro quàm plena insuper hæc
beatitudo sit futura, ipse Christus de-
clarat, dicens ; *mensuram bonam, &*
confertam, & coagitatam & supereffluen-
tem dabunt in sinum vestrum. (a) Eric
quidem cœleste hoc præmium meri-
tis nostris (ut vulgariter loquar) com-
mensuratum & conforme ; nihilomi-
nus tamen erit *mensura bona*, imò *con-*
ferta & coagitata, quin omnino *super-*
effluens erit. Nam (ut ait Abbas Cla-
ravallensis) erit *mensura sine mensura*,
& talis, quæ non solum laboribus
Electorum & desideriis respondebit ;
sed quæ præterea munificam illam im-
mensæ benignitatis infinitionem adæ-
quabit.

II.
De hujus
beatitatis
perfecta
plenitu-
dine.

Y 4

Quip-

(s) Greg. M. hom. 37. in Evang. (t) Psal.
119. v. 5. (u) Psal. 54. v. 7. (a) Luc. 6.
v. 38.

Quippe DEUS erit rationi plenitudo lucis: (prosequitur Bernardus) voluntati plenitudo pacis: memoriae plenitudo consolationis. Primum faciet Veritas DEUS: secundum Charitas DEUS: tertium Providentia DEUS. (b) Ex hoc autem triplici lucis, pacis, & consolationis plenitudine necessario profluet illa, de qua hic agimus, plenitudo beatitudinis, in qua felicitas sanctorum post mortem consistit in coelis; utpote ubi anima quoad omnes suas facultates perfecte est saturanda secundum illud Davidis: *satiabor, cum apparuerit gloria tua.* (c)

I. Et inprimis ad plenitudinem consolationis quod attinet, qua *Providentia DEUS memoriam* Beati explebit, is læta sorte totus quantus *intrabit in ipsas potentias Domini*, & ita immergetur in abyssum Divinitatis ejus, *ut memoretur illius justitia solius.* (d) Nam sacrosanctam Trinitatem sibi semper summa cum luce presentem habens,

(b) Serm. 11. in Cant. (c) Psal. 16. v. 15.
 (d) Psal. 70. v. 16.

bens, grata recordatione reminiscetur illam feriem gratiarum, quibus æterna Bonitas eum prævertit; mente recolet illum ordinem salutis, variosque casus, per quos eum DEI Providentia tam mirabiliter deduxit; ejus animo obversabuntur tentationes, pericula & lapsus, ex quibus suprema Sapientia occasionem sumpsit, eum in virtutis semitam revocandi.

Quàm puro autem exinde solatio ejusmodi Coelicola sit afficiendus, quis erit sat explicando? Si enim Patriarcha Joseph adeò suavi solamine perfusus fuit, quando, acta reperens tempora, recordabatur, se per fratrum invidiam, per Putipharis calumniam, & carceris squalores ad regiam dignitatem evehctum fuisse; quanto solidiori gaudio diffluet anima sancta, dum cernet, se per istos dolores, per illas ærumnas, per hanc pauperiem miseriamque ad summas delicias, gloriam & divitias provido ductu, nil tale opinantem, pervenisse; dum læto lumine de cœlis despiciet illos tot nau-

fragiis infames scopulos, scyllas & charybdes, quas horrendas inter procellas in æstuoso hoc mundi pelago felici fidere præternavigavit.

O! quali voluptate vel sola hæc cogitatio eam replebit: ah! potuissem & ego damnari! potuissem excidere hac felicitate mea! ô quantum illo anno, illo in loco, in illa societate salutis discrimen adivi! ah! si, illi illecebræ cedendo, tepori indormiissem; si, illi illustrationi resistendo, virtutem solidam neglexissem; si, in illo statu (vah! horreo meminisse) mortis falce succisus, subito exspirassem, heu! periissem; cœlo æternùm extorris modò *habitarem cum igne devorante, cum ardoribus sempiternis.* (e) At (qui DEI favor est) restiti, vici, beata evasi, nunc felix sum, eroque æternùm. O beatitudo! . . . Quis profluentis inde gaudii plenitudinem declarabit? O Domine! quid ergo mirum, quòd Cœlites recogitando, quàm fidelis & bonus cum ipsis per vitæ cursum fueris, teste

(e) Isa, 33. v, 14.

teste regio Vate *memoriam abundantie suavitatis tuæ grati eructent?* (f)

2. Præterea ob plenitudinem lucis, quam infundet *Veritas DEUS*, non minor erit felicitas *intellectûs*. Hic enim non jam *eminus per speculum in ænigmate*, sed *cominus facie ad faciem* (g) totam illam divinæ Naturæ perfectissimam formositatem perspicacissimo aspectu intuebitur. *Mysterium S. S. Trinitatis omnemque perfectionum ejus incomprehensam immensitatem acutissima mentis acie discernet; & thesaurorum in Christo latentium infinitudinem, uti & omnia etiam intima Numinis arcana, diducto quasi velo, lucidissima claritate introspiciet. Nam (ut docet sanctus Venetorum Patriarcha) anima beata DEI Verbo facunda, eique clara visione inhaerens, cuncta DEI secreta uno cognoscet intuitu. Videbit DEUM in seipso & DEUM in se, & se in DEO. Videbit omnes creaturas in DEO & DEUM in creaturis;*
atque

(f) Pſal. 144. v. 7. (g) 1. Cor. 13. v. 12.

atque inde luce ineffabili ac latifica oculus mentis totus erit circumfusus. (h)

O! quis gustus, quæ voluptas hæc erit? quanta ex hac plenitudine lucis dulcedo scaturiet? præcipuè cum infinita Divinitatis pulchritudo tanta sit, ut si aperto vel ad momentum coelo, ea damnatis solùm instar fulguris intuenda præberetur, mox omnes orci spiritus ab incredibili illo, quo Creatorem averfantur, odio puncto temporis in summum illius amorem dulci violentia raptum irent. Et hinc miseri illi libenter plures sine fine gehennas passuri essent, si vel unico instanti illam intueri daretur. Imò ipsi etiam Beati mallent millies duplicatas tartari pœnas sustinere, quàm vel unico oculi nictu ab ejus aspectu cessare. Nempe adeò pulchra, excellens ac formosa supremæ illius Majestatis amabilitas est. Et en, ô anima! hujus tam immensæ pulchritudinis, hujus interminatæ formositatis clarissima cognitio ac perspicacissima visio erit *pars heredi-*

(h) S. Laur. Justin. Tract. de charit.

hereditatis tuæ, (i) qua æternum beaberis.

Eja igitur, ô nati cœlis animi! prævia in júbila læti erumpamus; (nam lætandi ratio abundantissima est) *quoniam ibi videbimus DEUM, sicuti est.* (l) Hujus asserti ipsum Joannem auctorem nobis vademque habemus. *Audite proin omnes, qui timetis DEUM, (m) & magnas in spes assurgite! en! illam Potentiæ, Fidelitatis, & Sapientiæ immensitatem videbimus, sicuti est; illam Justitiæ, Bonitatis, & Misericordiæ infinitatem videbimus, sicuti est; illam Immutabilitatem, Providentiam, Æternitatem videbimus, sicuti est; & in ea videbimus omnia. Quid enim non videbunt, quærit Gregorius, qui Videntem omnia vident? (n) eaque videbimus perfectissimè; nam ibi teste Hypponensi Antistite in nobis erit rerum omnium scientia sine errore vel labore; quia DEI Sapiëntia de ipso suo fonte potabimur. (o)*

O igi-

(i) Psal. 15. v. 5.

(l) 1. Joan. 3. v. 2.

(m) Psal. 65. v. 16.

(n) Hom. in Evang.

(o) Lib. 21, de civita. DEI.

O igitur locum fortunatissimum!
 ô regiam limpidissimarum voluptatum!
 verè *dilecta sunt tabernacula tua Domine virtutum!* ah! *concupiscit ea, & præ magnitudine desiderii deficit anima mea; dum cogitat de atriiis tuis.* (p)
 O *gaudium super omne gaudium!* (non solum Augustini, sed mea quoque suspiria sunt) *quando intrabo in te, ut videam DEUM meum in gloria sua, sicuti est? quando veniet illa dies letitiæ & exultationis, qua ingrediar domum DEI, ut videam videntem me facie ad faciem, & satiatur desiderium meum?*
 (q) O sanctitas! quis te non ambiat, & amet? cùm illa Patriarchæ Jacob scala sis, cujus ope per virtutes tum Theologicas tum morales quasi per totidem gradus ad illam beatissimam *lucis plenitudinem* eluctamur, quam constituit *Veritas DEUS.*

3. At verò non solum ibi *videbimus DEUM, sicuti est;* sed etiam amabimus; & quidem pro viribus eundem solideque amabimus. Unde in *voluntatem*

(p) Psal, 83, v. 1,

(q) In Soliloqui,

tatem redundabit summa plenitudo pacis, quàm creabit *Charitas D E U S*. Nam perspicua illius Divinitatis visio non erit similis sterilibus illis luminibus, quibus Numen in hac vita sapius quidem cognoscimus, quin tamen charum habeamus. Cognitio hæc erit fœcunda, & efficiet, ut, quod sentimus, etiam gustemus: ut, quod videmus, etiam diligamus; ut, miris ardoribus inflammati, blanda vi in Dilectum rapiamur.

Itaque non solum intellectus dilucidè agnoscet illam Pulchritudinem ac Amabilitatem infinitam, quæ fons est omnium pulchritudinum, omniumque affectuum felix meta; sed eam voluntas quoque ardentissimo amore prosequetur. Inde autem inexplicabile gaudium orietur. Nam ô! quæ jucunditas erit, amare bonum adeò perfectum, illudque amare tam perfectè? intellectu & voluntate geminis veluti brachiis arctissimè complecti illud centrum omnis gloriæ & prosperitatis? ei intimè vinculo charitatis

tis uniri? omnimodè totum possidere,
& instar candentis ferri in illum ignem
divinum integrè transformari?

Enimvero si solùm illa felicitate
bearemur, quæ naturaliter angelis de-
betur, ingens nihilominus beneficium
id foret; quid ergo erit, quòd eadem,
qua Christus fruitur, beatitate etiam
nos donandi simus? Sed quid dico,
eâdem, qua Christus fruitur? imò
eâdem illa (obstupescite ô Cherubini,
& divinam bonitatem adore!) imò
eadem illa, qua Trinitas ipsa gaudet,
beatitudine etiam nos viles vermiculi
ditabimur. Illa ipsa quoad substan-
tiam opulentia, dignitas & lætitia,
qua orbis Creator tam dives, mag-
nus & felix est, erit pariter opulentia,
dignitas & lætitia nostra.

O verba dulci solatio plena! Er-
gône tu ô DEUS! tu eris beatitudo,
fatietas & possessio nostra? Ita est,
ô animæ electæ! in coelo erimus bea-
ti illa ipsa beatitate, qua DEUS bea-
tus est, quamvis in diverso gradu. Il-

lud

lud ipsum bonum, quod eum ab omni retro æternitate abundantissimè faturavit, etiam nos contentissimos reddet. Illa ipsa veritas & bonitas, quæ Mentem divinam, etiam satiabit nostram. Intellectus noster non alia habebit lumina, voluntas nostra non alios nutriet ignes, cor nostrum non aliis ardebit votis. Illius sinus noster erit thronus, illius corona nostrum diadema, illius gloria nostra purpura, illius immensitas nostra ditio. Illius Sapiencia erit nostrum scire, illius voluntas nostrum velle, illius potentia nostrum posse. Sedebimus cum eo in eadem sede: (r) edemus cum eo super eandem mensam: (s) regnabimus cum eo in eodem regno, nobis parato à constitutione mundi. (t)

Jam autem edicite ô mortales! (Bernardi verba sunt) *quid hac beatitudine beatius? quid hac felicitate felicius? quid hac sorte perfectius esse possit? quid dulcius, quàm vivere cum DEO, vivere*

Pars III.

L

de

(r) Apoc. 3. v. 21.

(s) Luc. 22. v. 30.

(t) Matth. 28. v. 34.

de DEO, esse cum DEO, esse in DEO, qui erit omnia in omnibus? (u) Quæ major plenitudo consolationis, lucis, & pacis optari possit, ac illa est, quam in memoria Providentia DEUS, in intellectu Veritas DEUS, in voluntate Charitas DEUS producit, conservat, ac intendit. O satietatem verè beatam! Enimvero homo non est, imò bruto hebetior, petra durior est, qui his auditis nulla illius patriæ desiderio flagrat.

O fons vitæ! ô vena aquarum viventium! etiam ego cum Hypponensi Præfule exclamo, quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ de terra hac deserta, invia, & inaquosa, ut videam virtutem tuam, & gloriam tuam, & satiem ex aquis misericordie tuæ sitim meam! (x) O momentum millies fortunatum! quo ad tantam beatitatem admittar; quæ hoc ipso eminent & perfectissima est, quòd incomprehensa ea, infinita, ac adeò plena & satians sit. O horam exoptatissi-

(u) Serm. de ascensione. (x) Aug. in Soliloqui.

ratissimam ! qua mutui amoris dulcissimo complexu tu in me, & ego in te suavissimè conquiescam. O suavem virtutis semitam, quæ recto tramite nos illuc deducis ! Quis tantæ mercedis plenitudine ad te comparandam non incendatur ? illius, inquam, mercedis, quæ etiam exinde plurimùm crescit, quòd timendum minimè sit, ne ea minuatur copia illorum, qui illa fruuntur.

4. Nam (ùc observat Augustinus) *hereditas Christi, qua cohæredes sumus, non minuitur copia possessorum, nec fit angustior numerositate cohæredum ; sed tanta est multis, quanta paucis : tanta singulis, quanta omnibus.* (y) Quod idem S. Præsul alibi iteratò repetit, & inculcat his verbis : *Regnum DEI pariter ab omnibus totum, & à singulis possidetur. Regnum DEI, crescente possessorum numero, non minuitur ; quia non dividitur. Unicuique integrum est ; quia concorditer habetur cum multis.* (z)

Z 2

Imò

(y) In Psal. 49. (z) Serm. 18. de Verbis Domini,

Imò hæc ipsa Beatorum societas ac innumera multitudo tantum abest, ut minuat, ut potiùs summopere augeat eorundem lætitiæ affluentiam. Nam ex mente Aurelii erunt in cœlo *quot socii, tot gaudia*: quot Sancti, tot felicitates æternæ. Dum enim quilibet Sanctorum excellenti pulchritudine decorus splendebit, tot quisquis paradisos habebit, quot spectabit gloriæ socios.

Sed nec dictæ huic jucunditatum satietati oberit diversitas graduum in cœlo, qua beati inter se distinguuntur; licet enim, docente Paulo, *ibi alia sit claritas solis, alia claritas lune, & alia claritas stellarum*; imò licet etiam stella à stella differat in claritate; (aa) tamen Augustino teste *ibi non erit aliqua invidia disparis claritatis; quoniam regnabit in omnibus unitas charitatis*. (bb) Omnes enim inter se conjuncti erunt tanquam vivi ejusdem ædificii lapides, (quæ Apostoli comparatio est) quorum alii aliis innituntur,

(aa) I. Cor. 15. v. 41. (bb) Super Joannem,

tur, omnes super eodem fundamento positi, (cc) & simul constituentes magnificum illud templum, in quo divinæ Majestati perpetuò offeretur *sacrificium laudis*. (dd) Et hinc quisque illorum sua sorte contentissimus erit. Nulla inter eos regnabit desideriorum, sententiarum, consiliorum ac intentionum diversitas. Nulla erit similitas, nulla suspicio, omnes eodem spiritu animati felices vivent; & summa beatitudinis plenitudine, non obstante sociorum copia & gloriæ differentia, perfruentur.

O Superi! quis in terris comprehendere poterit eminentes illas dulcedines, quibus Electi beantur in cœlis? Nam ibi non solum aderit, quidquid optatur; sed quidquid insuper requiritur, ne quid amplius optetur. Cor erit plenum, mens contenta, anima satur; hæc ipsa tamen *saturitas* (ut ait Gregorius Magnus) *habebit appetitum, & appetitus pariet saturitatem*. (ee) *Erunt semper pleni* teste Augustino,

L 3

stino,

(cc) Ephes. 2. v. 20. (dd) Tob. 8. v. 19.
 (ee) Hom. 18. in Evang.

stino, & semper avidi; quia ibi nec desiderium pœnam generat, nec satietas fastidium. (ff)

DEUS non tantùm eis ex ambulante in circum calice divinum nectar paulatim sorbillandum propinabit; sed torrente voluptatis potabit eos. Unde non tantùm satiabuntur, sed omnino inebriabuntur ab ubertate domûs DEI. (gg) Et hinc gaudium Domini non intrabit in cor ipsorum; (nam spatium foret nimis angustum, læticia nimis circumscripta) sed ipsi intrabunt in gaudium Domini. (hh) Ipsi sese totos quantos immergent illi omnium deliciarum oceano; dilatante DEO per miraculum cor servi, ut secundùm totam plenitudinem suam capere possit gaudium Domini. Quæ omnia certè beatitudinem illam omnino plenissimam ac talem fore demonstrant, ut Numinis Omnipotentia non possit, & illius Sapientia non sciat nobis dare meliorem & majorem quoad rem ipsam
fam

(ff) Lib. 21. de civit. DEI cap. 24. (gg)
Psal. 35. v. 9. (hh) Matth. 25. v. 21.

fam beatitatem, quam Electis revera det, dando seipsum: *ego merces tua;* (ii) exhauriendo (ut ita dicam) omnes thesauros Divinitatis suæ, solum ut eos abundantissime beatos reddat; idque (ô plaudite Cœlites!) æternum.

O verè stupendum beneficentiæ prodigium! O mortales! en! immensa illa & nullius indiga Bonitas omnes Divinitatis suæ thesauros exhauriet, ut nos *plenè & æternum* beatos reddat; *plenè & æternum*. O voces suavissimo sensu refertas! gemini vos cardines estis, circa quos omnis Cœlicolarum gloria circumvolvitur. Et hinc Sanctorum lætitia à Davide nunc *torrentis* nomine, nunc *fontis* exprimitur; (II) torrentis quidem propter voluptatum affluentiam, eorum corda inundantem: fontis verò propter illarum perennitatem, nunquam arefcentem. Unde sequitur, felicitatem animæ virtutis studiosæ summam omnino ac inexplicabilem fore tum *ob beatitatis*, qua constat, *plenitudinem*; uti hætenus ostensum:

Z 4

sum:

(ii) Gen. 15. v. 1. (II) Psal. 35. v. 9. & 10.

sum: tum *ob aternitatis*, qua durat, *certitudinem*; quod alterum est beatae illius sortis complementum.

§. II.

*De beata aternitatis
certitudine.*

^{I.}
*De felici-
tatis San-
ctorum a-
ternitate.*

I. **O** destinatae coelis animae! gratas in laudes, pia in júbila crebri erumpite! nam, quae vobis parantur, gaudia aeternum durabunt. Ita est: deliciae, quae justos ibi manent, erunt aeternae, perennes, perpetuae. In illo enim jucunditatis regno nulla unquam existet causa, quae exigat animae spiritalis destructionem: nec ullum unquam dabitur peccatum, quod postulet ejus ejectionem: nec unquam deficiet finis, qui expetat ejus conservationem. Cum enim is situs sit in oblectatione Numinis videndi, amandi, possidendi; hoc autem felici necessitate non possit non semper existere; etiam ratio conservandi animam nullo unquam eventu cessare poterit.

terit. Unde cùm ea sit immortalis, sempiternam pariter esse beatam ejus sortem, oportet.

Adhæc parata Sanctis gloria *potest* esse æterna; cùm DEI potentia nullis limitibus sit circumscripta: dein *debet* esse æternam; id enim exigit tum divini amoris infinitudo, tum largitatis ejus magnificentia: imò *debet* esse æterna; aliàs non responderet merci à Christo pro ea expositæ. Is enim, pro illa hæreditate nobis comparanda, suo Patri exsolvit lytrum valoris infiniti, sanguinem scilicet vitamque suam. Ergo, ut detur proportio inter laborem & mercedem, inter pretium & mercem, debent paradisi oblectamenta, cùm intensione non possint, saltem duratione infinita esse ac interminata.

Accedit, quòd sapientissimus ille DEUS, qui infinitè fidelis & potens est in adimplendis à se promissis, tum in veteri tum nova lege, interposito jurejurando, ac repetitis vicibus enunciavit,

ciârit, Electorum præmia fore perennia, dicendo: *justi in perpetuum vivent: (a) erit letitia sempiterna super capita eorum: (b) fulgebunt quasi stellæ in perpetuas æternitates: (c) regnabunt in secula seculorum. (d)* Ut proin cœlestis patriæ perennitas unum ex primariis fidei nostræ dogmatis sit, de quo vel dubitare impium, temerarium, hæreticum est.

Jure igitur Augustinus exclamat: *ô regnum beatitudinis æternæ! ubi juventus nunquam senescit, amor nunquam tepescit, sanitas nunquam marcescit, letitia nunquam decrescit, vita terminum nescit; (e)* te indubitanter credo, firmiter spero, ardenter desidero. O quando tandem instabilis animi miseræ vicissitudines constanti immutabilitate solidabis?

Equidem omnis excellentia mundi paulatim interit, & cum mortalibus
 ip[s]is

(a) Sap. 5. v. 16. (b) Isa. 35. v. 10. (c) Dan. 12. v. 3. (d) Apoc. 22. v. 5. (e) Lib. I. c. 15. Soliloqui.

ipsis tumulatur. Omnes illi terrestres dii ac orbis monarchæ, quos olim ut terræ numina adulantes colebant aulæ, cum omni purpurea majestate sua sceptrique potentia vix totam suo cinere nunc implent urnam; qui que olim erant universi terror, nunc sunt magnum inane, ac oblivionis caligine oblitteratum nihil. Aliquantisper quidem eorundem fama percrebuit; sed quoniam tempus eorum suis limitibus continebatur, *perit memoria eorum cum sonitu.* (f) Quot summi viri & antiquitatis heroes nunc in tenebris jacent, de quibus nemo amplius loquitur, nemo cogitat. Omnis eorum pompa ac nominis splendor instar ignis fatui aut tenuis fumi evanuit.

At verò, ô amantes virtutis animæ! at claritas justorum in illa siderum regia nunquam interibit. Donec DEUS erit DEUS, teste regio Psalte memoria eorum in benedictione erit: *in memoria aterna erit justus.* (g) Adveniet extremi judicii dies: interitione
peri-

(f) Pfal. 9. v. 7. (g) Pfal. 111. v. 6.

peribit universa hæc orbis machina: post mundi interitum effluent centum millia annorum, ac post hos denuo elabentur plures centenæ myriades annorum; & tamen nec unicum adhuc momentum à fortunata æternitate decerprum erit. Denuo præteribunt tot millia sæculorum, quot arborum folia numerantur; & Cœlitum beatitas tunc quasi primùm incipiet, & quodammodo renascetur. Necdum satis: immensa hac annorum serie elapsa, iterum tot sæcula effluent, quot atomi in aëre, quot arenulæ in terra computantur; & en! Beati semper erunt beati, semper felices; & quidem (quod rei caput est) summa beatitudine felices.

Si enim ô Domine! secundùm Davidis effatum *melior est dies una in atriiis tuis super millia*, (h) id est, super mille lustra, quæ in omnibus excogitandis & possibilibus deliciis ac honoribus in his terris viverentur; quid ergo erit perpetuò hac ipsa felicitate perfrui? Si
unica

(h) Pſal. 83. v. 11.

unica dies, imò unica hora in illa
coelesti regione transacta melior est
ac suavior quàm optimorum in hoc
mundo annorum infinitudo; quid
erit, sæculum, myriadem, aut mille
myriades annorum in illo deliciarum
mari naufragum exegisse?

Et tamen immani hac lustrorum
intercapedine ac sæculorum serie evo-
luta, necdum ad exitum æternitatis,
imò nec ad ejus principium pertigi-
mus; illius enim mensura non tem-
pus, sed unicus DEUS est, qui nullam
habet in existendo mensuram, initium
nullum, medium, aut finem nullum. O
beata æternitas! cujus peripheria est abs-
que termino, cujus lineæ sunt *semper*
& *nunquam*, cujus centrum est cumu-
lus omnium bonorum; tu mihi post-
hac votorum meta, tu actionum re-
gula, & ad sectandam perfectionem
perenne incitamentum eris. Tui ob-
tinendi spes in virtutis semita omne
asperum lene, omne amarum suave,
omne ponderosum leve mihi reddet
jucundumque.

II, At

II.
De hujus
æternita-
tis certi-
tudine.

II. At verò quod ingens his pon-
dus addit, est vitæ hujus gloriosæ se-
curitas ac *certitudo* de illa nunquam in
omne ævum amittenda. Id quod in-
finitæ illius ac æternæ felicitatis singu-
lare quoddam condimentum est ac
eminens complementum. Nam scire,
felicem hanc sortem sempiternam fore,
& de hac veritate æquè securum vi-
vere ac de Trinitatis immortalitate;
id enimvero cœlestis coronæ pretio-
sissimum margariton est. Lapis au-
tem angularis, cui hæc securitas tan-
quam fundamento innititur, est ipsa
fallere, ac falli nescia auctoritas divi-
na, qua interposita, Supremum Nu-
men id amantibus se, sacrosanctè pro-
misit. Id quod fidenti voce testabun-
tur quatuor Evangelii scriptores, nec
non gemini hinc Apostolorum, inde
Prophetarum chori, qui unanimi as-
sensu affirmabunt, hanc æterni Sena-
tûs sponsionem tum calamo, tum lin-
gua per omnem terram à se cœli jussu
evulgatam fuisse. Imò Beati in ipso
DEO velut in speculo, Eundem id
pollicitum esse, clarissimo ac omne
dubi-

dubium excludente intuitu ipsimet
conspicient.

Jam autem perfectissimam Mentem
illam his suis tam solennibus promif-
sis stare vel nolle, vel nequire, utrum-
que luculenter repugnat; hancque re-
pugnantiam Cœlites evidenti luce cog-
noscent, nixi geminis illis spei nostræ
basibus ac columnis scilicet Majestatis
illius inexhaustæ potentia, qua sem-
per *potest*; Ejusque interminatæ fide-
litati, qua certò *volet* implere, qua-
cunque spondit; quarum perfectio-
num immensitatem ac inseparabilem
cum Divinitate nexum Electi intimè
pernoscent. Ergo certitudine omni
evidentia certiori securissimi erunt de
suæ beatitatis perennitate.

Et profectò de hoc dogmate si cer-
ti non essent, nec beati forent. Nam
(ut asserit Augustinus) *illa beatitudo
vera non est, de cujus aternitate dubi-
tatur.* (i) Timor hac prosperitate
denuo excidendi, à visione hujus tan-

tæ

(i) Lib. 2, de civit. DEI,

tæ pulchritudinis cum tempore cessandi: ab amore hujus tantæ amabilitatis aliquando remittendi, hic, inquam, metus foret gutta fellis, quæ omne illud voluptatum mare amaricaret: foret aculeus, qui mentem perenni vulnere fauciaret: foret tineæ, quæ gloriæ stolam edaci dente corrumpere. Verbô: cœlum desineret esse cœlum, nisi cœlicolæ de ejus perpetuitate securi viverent: nec foret Sanctorum *merces adeò magna nimis*, (1) si ea hac qualitate careret.

Absit igitur, ô Bonitas infinita! absit tam parca de tua largitate suspicio. Possidebunt te Cœlites sine ulla formidine te unquam perdendi. Illorum conditio ob perennitatis, qua ea continuabitur, securitatem beatissima erit. Amoena hæc cogitatio semper eorundem memoriæ obversabitur: beatus sum, in cœlo sum, erôque æternùm: cor meum innatat æquori purissimarum deliciarum, ei que innatabit æternùm: inexplicabilem ac perfectissi-

(1) Gen. 15, v. 1.

fectissimam beatitudinem possideo, eamque possidebo æternum! O quis júbilus, quod gaudium, quæ pacis ubertas hæc erit? Ex his abunde patet, illam, qua Justi post mortem in cælis perfruentur, gloriam ingentem omnino ac incomprehensam fore non solum *ob beatitudinis*, qua constat, *plenitudinem*; sed etiam *æternitatis*, qua durat, *certitudinem*. id quod bipartitum hujus capituli argumentum erat.

Hæc igitur cum ita sint; ergo omni conatu ad solidæ virtutis culmen est eluctandum, ut illa voluptatum sede eò certius & copiosius potiamur. ergo omnes asperitates, quæ spinosam perfectionis viam decurrendo molles offendunt plantas, ob tantæ mercedis spem sunt flocci pendendæ. ergo immaniter stulti, ac sibi met ipsis infensi sunt, qui tot gradus æternæ illius felicitatis negligunt, quot pios actus omittunt, aut gratiis rebelles dissentiant; qui tot gemmas ex illa cælesti corona irreparabili jactura perdunt, quot eas augendi occasiones sto-

lidi spernunt. Verbô : cùm tanta sit illius regiæ pulchritudo , ergo homines non sunt , qui non majori ac bruta illius patriæ desiderio flagrant ; nec merentur coelum , qui indifferenti illud oculo aspiciunt : qui non constanter fugiunt , generosè agunt , & fortiter tolerant , quidquid ab eo abducit , ad illud perducit , aut illius lætitiã intendit.

O mortales ! oculos , quæso , in altum attollite ! en ! datur paradïsus , isque est creatus pro nobis . Hujus paradïsi gaudia sunt infinita , sunt æterna , nobisque certa , modò velimus . Pretium , quo ille ab hominibus comparatur , est modicum ; nam omnium Dominus *pro nihilo salvos faciet eos.* (m) Hæc in sacris Paginis affirmat æquè fidelis ac verax DEUS . Ad hæc jam quæ nobis mens ? Equidem hoc fidei dogma ore profiteamur ; sed num etiam corde id seriò credimus ? De hoc dubitandi plurimam fanè causam suppeditat nostra vivendi ratio .

Quæ

Quæ enim hæc fides est, iis, quæ de illius aulæ magnificentia narrantur, assensum præbere; & tamen ita illius immemores semper ac prodigos vivere? scire, *non esse condignas passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis*; (n) & tamen ob quamlibet difficultatem arctam, quæ illuc ducit, semitam relinquere? O Superi! dementes terricolæ continuo querimus de miseria mundi; & tamen nil solliciti sumus de beatitudine poli. Æsopici instar canis umbræ fugacis boni inhiamus; & summæ Bonitatis fontem consequi negligimus. Multo sudore opes coacervamus in terris, & contemnimus *thesaurum non deficientem in cælis*. (o) Quis huic torpori non ingemiscat?

Quin reperire est non paucos, qui eò vesaniæ prolabuntur, ut immensum illud beatitudinis regnum pro turpi illecebra, vili reclusa, honoris fumo, cineris pugillo dæmoni vendere non verentur. Imò invenire est Chri-

Aa 2

stia-

(n) Rom. 8. v. 18. (o) Luc. 12. v. 33.

stianos, qui juri ad illam coelestem patriam renunciant; licet gaudia illius infinita esse ac æterna credant; licet suum inde exilium cum sempiternis tartarorum rogis conjunctum esse cognoscant, & quidem ah! contremiscant columnæ firmamenti, & tremant fundamenta terræ! & quidem pro re ô fulmina! quæ manus vos moratur? pro momentanea vah! vocem resorbet pudor! Quid ergo mirum, quòd *dilatet infernus animam suam* (p) ad deglutienda hæc orbis monstra? & quòd *ignis & sulphur & spiritus procellarum sit pars calicis eorum?* (q)

O Domine! ne igitur simili fato etiam ego involvar, cum illa muliere *accendam fidei lucernam, everram conscientiæ domum*, tantæque felicitatis desiderio incensus, *queram, donec inveniam* hanc summi pretii *drachmam*. (r)
Credo, me, si in hac tibi vita fideliter serviero, ac virtutis solidæ amans
vixe-

(p) Isa. 5. v. 14. (q) Psal. 10. v. 7. (r) Luc. 15. v. 8.

vixero, post mortem æterna jucunditate perfruiturum, atque ingressurum in ædem gloriæ tuæ, ubi *adimplebis me letitia cum vultu tuo*; (s) ubi aderunt cuncta, quæcunque opto; & aberunt omnia, quæcunque metuo; ubi erit voluptas sine dolore, pax sine bello, quies sine tumultu, vita sine fine. verbô: ubi erit *beatitatis plenitudo, & aternitatis certitudo*. Spero ô DEUS! in te me visurum, quidquid pulchrum est: amaturum, quidquid bonum: gustaturum, quidquid suave: auditurum, quidquid harmonicum potest excogitari. Desidero cum cœlicolis te videre, te diligere, te possidere, te frui; videre primam Veritatem, diligere amabilissimam Pulchritudinem, possidere summam Bonitatem, frui sempiterna Felicitate. O! quando *transibo in locum tabernaculi tam admirabilis?* (t)

(s) Psal. 15. v. 11. (t) Psal. 41. v. 5.

§. III.

Conclusiones inde deducendæ.

Cœlitum gaudia, prout ex hæctenus dictis intelleximus, sunt incomprehensa & infinita; sunt æterna & certa. Electorum *beatitas* ob suam *plenitudinem* est perfecta. Paradisi *æternitas* ob suam *certitudinem* est consummata. Verbô: *merces sanctorum* (Bernardi oraculum est) *tam magna est, quòd non potest mensurari: tam copiosa, quòd non potest finire: tam pretiosa, quòd non potest estimari.* (a)

Jam autem ex his quid concludimus? Ergo (infert Hieronymus) *nullus labor durus, nullum tempus longum videri debet, quo præmium perenne acquiritur.* (b) Et meritò; cum enim Beatorum gloria tum ob felicitatis suæ fatietatem, tum ob exploratam ejus perpetuitatem inexplicabilis sit; ergo 1. nihil non fugiendum: 2. nihil non agendum: 3. nihil non patiendum est,

ut

(a) Lib. de considerat. (b) in Epist.

ut tam gloriosa forte potiamur. Tres has conclusiones nonnihil attentius præfenti paragrapho expendemus.

I. Justorum in cœlis deliciae sunt infinitæ, sunt æternæ. Ergo nihil ^{I.} *fugiendum* est, ut iis beemur; id ^{est, quod} quod abducit à cœlo; quamvis id ma- ^{cunq̄ue} *abducit à* nu & pede utilius, oculo & vita charius foret. Ita expressis verbis divinus Legislator juber, dicens: *si manus tua vel pes tuus scandalizat te, tibiq̄ue lapsus illicium est, abscide eum, & projice abs te. Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum, & projice abs te; bonum tibi est, cum uno oculo debilem vel claudum in vitam intrare, quàm duos oculos, duas manus, vel duos pedes habentem, mitti in gehennam ignis.* (c)
Hæc novæ legis Auctor Christus.

Et nihilominus (vah protervam hominum cæcitatem!) & nihilominus invenire est mortalium innumeros, qui licet hoc credant, tamen impa-

A a 4

vidi

(c) Matth. 18. v. 8.

vidi peccant; qui pro vili lucro infinita, pro momentanea voluptate æterna, pro dubio honore certa Electorum gaudia infami nundinatione vendunt, ac alienant; qui beatas sedes illas tam parum ac haram curant; itaque vivunt, ac si illa immortalitatis regio non nisi pro brutis creata foret.

O Christiane! sensus, quæso, collige, ac divino lumini mentem pande! en! peccatum lethale te jure ad cœlum privat; hæc credis, & tamen delinquis. quæ hæc fides? O Religiose? illa venialis noxa te sensim ad mortiferam perducet, & sic à Cœlitum societate abducat; hæc vides, nec tamen caves. quæ hæc religio? O mundane! hæc familiaritas, hic vitæ status, hoc officium tibi salutis impedimentum, ruinæ occasio, perditionis initium sunt; hæc scis, nec tamen fugis. quæ hæc prudentia? O *inveterate dierum malorum!* (d) hæc prava consuetudo te gloriæ stola exutum,

sty-

(d) Dan. 13. v. 52,

stygiis ignibus certo certius mancipabit; hoc ipse tu clarè provides, nec tamen emendas. quæ hæc stupiditas? Heu! miser! dehiscit jam tellus, tonat cœlum, hiat tartarus; & tu ad orci marginem securus ludis. Imminens tibi vindex Justitiæ romphæa jam inopinæ mortis fatalem intentat ictum, & tu animæ prodigus dormitans stertis; hisque tonitruis adeò non excitaris, ut potiùs ferali veterno profundius indormias; & tamen æternam tu quietem speras. Vah! impiam spem, *cujus consummatio in combustionem!* (e)

At oppones tu mihi, grave nimis ac difficile tibi accidere, illud vitium corrigere, istam occasionem fugere, hanc consuetudinem deponere. At peto à te ego, ut stelliferum illud palatium intuearis, ut illam sempiternæ beatitudinis infinitudinem consideres, & parati tibi solii excelsitatem perpendas. Age, an ejusmodi aspectus piæque meditatio minùs efficere in te Christiano

A a 5

pos-

(e) Hebræ. 6. v. 8.

possit, ac olim ea in juvene Machabæo valuit?

Dum enim Rex Antiochus natu minimum ex illa heroum stirpe ingentibus tum promissis, tum minis ad deferendas leges paternas hortaretur, mater ob teneram filii ætatem de ejus firmitate sollicita eundem in vera fide non nisi spe cœlestis patriæ confirmavit, his illum verbis alloquendo: *peto, nate! ut aspicias ad cœlum.* (f) En! hîc in altis te laureatus exspectat fratrum chorus; his brevi sociatus, beata pariter vives forte; ibi *momentaneum & leve tribulationis æternum gloriæ pondus* consequetur. (g) Id unum proin à te peto, nate! ut cœlum aspicias, ut cœlum cogites, ut illius felicitatem memoriam mente revolvas. Dictum, factum: aspexit, cogitavit, revolvit. & en! generosa voce insultans tyranno, ejusque tormenta deridens, fratrum vestigia secutus, *animam & corpus*
tra-

(f) 2. Mach. 7. v. 28. (g) 2. Cor. 4. v. 17.

tradidit pro patris legibus crucian-
dum. (h)

Quod Machabæa hæc suo filio, idem cuilibet nostrum Deipara Virgo cœlesti è throno inclamat: *peto nate, ut aspicias ad cælum.* Quando alastor stygius tentationum exercitu in te irruit; quando subdola caro suis blanditiis tibi pedicas struit, aut magico mundus sibilo te incantare contendit; mox radiantes siderum orbes contemplare: promissam victori lauream intueri: uni lanci impone delicias plenitudine inexhaustas, duratione perennes; alteri verò impone illam voluptatem, illud commodum, illumque honorem, quem ex hoc peccato, ex illa appetentia aut prava motione percipere cupis, affectasque; quidve alteri præponderet, æquabili statera fedulò expende. Ad tuamet rationis tribunal jam appello: ipse tu judica, an, non dicam, Christiani, sed vel hominis sit, gaudia infinita & æterna cum modica delectatione, eaque tran-
sito-

(h) 2. Mach. 7. v. 39.

fitoria commutare? Hic gres-
sum fige; quamque olim sententiam
sub mortem iudex anima fit latura,
providus expende.

Et profectò si illa primi gradus
amentia fuit, qua Rex Symmachus
integrum regnum pro haustu frigidae,
& Esauus fratri Jacobo *pro lentis edulio
primogenita vendidit*; (i) quanta ergo
insania non erit, incomprehensam ac
interminatam paradisi gloriam pro le-
vi oblectamento, pro modico lucello,
pro honoris nihilo dilapidare, sper-
nere, & abdicare? & quidem abdicare
sine animi ægritudine, aut pedissequo
facti moerore.

Symmachus & Esau rei solùm ter-
renæ ac temporariæ jacturam subie-
runt; & tamen mox post patratum à
se facinus prior amarissimè flevit; alter
verò *consternatus irrugit clamore magno.*
(1) Et Christianus (ah lugete custo-
des Angeli!) Christianus, postquam
propter pugillum hordei, & fragmen pa-
nis,

(i) Gen. 25. v. 33. (1) Gen. 27. v. 34.

nis, (m) vesana temeritate sese exiit jure ad integram summæ beatitatis infinitudinem, is prono in jocos ore atque ad saltum pede futurorum improvidus *abit*, *rem parvi pendens*. (n) O stolide nundinator! si servus tuus ingentis pretii gemmam pro vili vitro commutaret, sæva irarum procellâ in eundem detonares. interim tu cœlum pro cœno vendis, & rides!

At jam iterum confitebor, ais: damnum irreparabile haud est: per pœnitentiam recuperari amissum potest. Verùm mi bone, quis de gratia te, nec non de tempore seriò pœnitendi securum reddidit? Per gravem noxam jus omne ad paradisum perdi, res certa est; num autem animum sincero dolore sis expiaturus, dubium omnino ac valde lubricum est. Jam verò ànne prudentis est, incerto casui beatam æternitatem exponere?

Sed ponamus, benignum Numen
tempus tibi & gratiam ad resipiscen-
dum

(m) Ezech. 13. v. 19. (n) Gen. 25. v. 33.

dum gratuito affectu largiturum; quo
coelesti oraculo compertum habes, te
utroque hoc dono rite usurum? In-
numeris jam tempus & gratia ad pœ-
nitendum negata est; innumeri etiamsi
tempus & gratiam habuerint, tamen
utroque abusi, sceleribus immortui
sunt. quod innumeris contigit, cur
non etiam tibi evenire queat?

Ah! infelix! potes in peccato mo-
ri. ita est ô prævaricator! audi, & to-
tis artubus contremisce! potes in pec-
cato mori. id autem justo DEI judi-
cio si fiat, actum est de anima, actum
de coelesti patria, & quidem jactura
irreparabili. Hæc credis, nec tamen
mentem lethali piaculo fœdare hor-
res? O insane! non auderes aureo-
rum decadem adedò incertæ fortis com-
mittere; & audes cœlum? & hoc au-
det (stupete cœlites!) non solùm Tur-
ca aliquis, Brasilus, aut Scythia; sed
Christianus, qui divina certitudine
hæc se tenere profitetur; imò qui non
rarò id ipsum quoque aliis pro con-
cione proponit, & inculcat. Enim-
vero

vero aut fides abjuranda est, aut mores mutandi: aut spei ad paradysum, aut actæ hætenus vitæ renunciandum est.

O magne fiderum Rex! tu fecisti potentiam in brachio tuo, & quasi omnes thesauros Sapientiæ tuæ exhaustisti, ut mihi æternam infinitæ felicitatis sedem præparares; Christus, ut illam mihi compararet, copiosos sanguinis rivos effudit; & ego hunc ipsum gloriæ thronum ob crepundia negligo! At pudet me amentiaæ meæ... Deinceps cane pejus & angue declinabo, fugiam, & averfabor, quidquid ab illa voluptatum infinitudine abducit; videlicet omne peccatum, peccandi que occasionem. Potius jam nunc statim subitanea morte è vivis me tolle, ô vitæ arbiter DEUS! quàm me finas longiori ævo attingere infelix illud momentum, quo me provides, gravi scelere immensam Amabilitatem tuam offensurum.

II. At non sufficit, solerti cura vitæ, quidquid abducit à cælo; in-
 II. Ergo ag en-
 gen-

dum est, & gentibus insuper animis etiam agen-
amplecten- *dum* est, & in praxin deducendum,
dum,
quidquid quidquid adducit ad cœlum, utut aspe-
conducit rum id ac difficile sit. Electorum
ad cœlum. gaudia sunt infinita, sunt perennia;
 ergo ut iis potiamur, arripienda sunt
 omnia illa subsidia, omnes illæ virtu-
 tes sunt exercendæ, & omnes ample-
 ctendæ asperitates, quæ tutiori tramite
 nos illuc perducunt. Id non solum
 ratio dicitur, sed etiam nostrî amor
 suadet.

Quid enim? An non sibimet ipsi
 summè infensus est, qui paratum sibi
 folium conscendere, oblatumque sibi
 regnum accipere ignavus tardat, aut
 renuit? Præcipuè cùm ille, qui pro
 tanta mercede exigitur, labor exiguus
 omnino ac facilis sit. Verum qui-
 dem est, quòd æterno divini Senatûs
 decreto *nemo coronetur, nisi qui legiti-*
mè certaverit; (a) quòd nemo *acci-*
piat coronam vitæ, nisi cùm probatus
fuerit; (b) quòdque solum *vincenti*
detur edere de ligno vitæ, quod est in
 para-

(a) 2. Tim, 2, v. 5. (b) Jac, 1, v, 12.

paradiso; (c) adeoque quod pugnandum nobis, patiendum, ac triumphandum sit, ut ascendamus in hanc gloriæ palmam, & apprehendamus fructum ejus. (d)

Nihilominus verum etiam est, quod asserit Gentium Doctor Paulus, nempe *id quod supra modum aternæ gloriæ pondus operatur in nobis, in præsentè momentaneum & leve tribulationis esse; (e) ita quidem ut hæc ipsa parvitas laboris, quo tanta beatitas comparatur in terris, plurimum augeat felicitatem justorum in cælis. Ingenti enim solatio diffluunt animæ beatæ, dum vitæ cursum recolendo, perpendunt, se in stadio tam brevi tempore currendo tamen bravium comprehendisse; (f) se tam modico sudore hereditatem incorruptibilem & incontaminatam & immarcescibilem acquisivisse; (g) se tam levi impendio illud cœleste drachma, illam inæstimabi-*

Pars III.

B b

lem

(c) Apoc. 2. v. 7. (d) Cant. 7. v. 8.
 (e) 2. Cor. 4. v. 17. (f) 1. Cor. 9. v. 24.
 (g) 1. Petr. 1. v. 4.

lem margaritam, illumque tam divitem thesaurum reperisse, pro quo emendo omnia esse vendenda ipse Salvator docet. (h) Nam quantumcunque impendamus conatum, semper is levis & parvus est, sive dein ille spectetur in se, sive comparetur cum susceptis pro mundo laboribus.

I. Inprimis enim labor is modicus est *in se spectatus*. Nam solummodo requiritur, ut agamus id, quod Sapientissimus æquè ac mitissimus, nostri amantissimus ac humanæ fragilitatis intimè conscius Legislator jubet secundùm illud Christi effatum: *si vis ad vitam ingredi, serva mandata*. (i) hæc autem *suave jugum* esse ac *onus leve*, eò minùs inficiari licet; cùm id ipse Servator doceat; (l) qui insuper ea omnia, ne nos eorum multitudo gravaret, ad duo solùm capita reduxit, nempe ut DEUM amemus plus quàm nos, & proximum sicuti

nos

(h) Matth. 13. v. 46. (i) Matth. 19. v. 17.
 (l) Matth. 11. v. 30.

nos. nam *in his duobus mandatis universa lex pendet & propheta.* (m)

Jam autem vos ipsos hîc judices volo, quicumque hæc legitis; edicite, an jure hoc arduum nimis ac difficile accidat, ne dicam, Christiano *verbis fidei nutrito*, (n) sed vel homini sociali vitæ assueto? O natæ amoribus mentes! ergone asperum adeò ac durum sit, incomprehensam Pulchritudinem, infinitam Amabilitatem, omniumque perfectionum individuam societatem majori charitate amplecti, stringere, ac profequi, quàm saccum stercoreum, nidum vermium, pugillum cinerum; quàm pus, paleam, nihilum? (hoc enim es, quicumque homo es) Ergone adeò grave sit, nec proximo inferre, quod tibi fieri vetas, malum? hoc, inquam, operosum quid & magnum homini, eique Christiano sit?

O Amor divine! tu hominem charitate perpetua, æterna, gratuita am-

B b 2 plexa-

(m) Matth. 22. v. 40. (n) 1. Tim. 4. v. 6.

plexaris, ac beneficiorum infinitudine cumulas; & homini (vah scelus!) homini ratione prædito, tot beneficiis prævento Te non odisse, nulla graviore noxa laceßere, totis viribus te plusquam se, etiam in proximo amare, laboriosum nimis aut omnino impossibile videatur? Ah! sola rei hujus memoria ingenuam mentem justa indignatione complet, ac luculenter demonstrat, levem esse omnem necessarium pro cælo conatum, si is secundum se spectetur.

2. Præterea labor, quo æternum gloriæ bravium acquiritur, facilis quoque & exiguus est, si *comparatur* cum iis, qui pro mundo exantlantur, sudoribus vigiliisque. Pone tibi ob oculos patremfamilias, mercatorem, advocatum, judicem, aulicum, regiumque ministrum. O quot noctes ducunt infomnes? quàm continuis vexantur curis? quàm vanis impalescunt studiis? quot suspicionibus agitantur? timoribus anguntur? anxietatibus cruciantur, ut opum aliquid aut hono-

honorum, ut dubium aliquem ac nutantem Principis favorem aucupentur. Considera infimæ fortis homines; proh! quantopere miseri pro modico lucro diu noctuque non laborant, algent, & sudant? Denique quid non molestiæ, periculi, & miseriæ lucelli spe milites & nautæ superant, tolerantque?

Componantur jam hi conatus cum illo conamine, quod pro obtinendo Cœlitum regno supremum Numen requirit: comparetur jugum mundi cum jugo Christi: conferantur præcepta regum terræ cum mandatis astrorum Domini; & illa hæc arduitate sua multum excedere deprehendemus. Certè si ille avarus Euclio à lethali noxa abstinendo lucrari posset divitem auri venam argenti que gazam; si ambizioso illi aut voluptuoso homini hac eadem impensa potentis imperii thronum conscendere, aut cupito deliciarum regno potiri daretur, tali culpa sibi procul dubio interdicturi essent. Et en! hac ipsa merce thesaurorum

maximum, perennis regni solium, & quandam voluptatum immensitatem nobis acquirere possumus; & tamen de conditionis difficultate molles conquerimur; illudque abnuimus agere pro cœlo, quod alii tam promptè faciunt pro lucello.

O Superi! quis non illacrimetur tam noxiæ mortalium improbitati? *Pro modica præbenda* (pii Ascetæ lamenta sunt) *longa via curritur*; contra verò *pro vita æterna à multis vix pes semel à terra levatur.* (singula, quæso, verba suis momentis ponderentur) *Pro vana re diu noctûque fatigari non timetur*; sed pro dolor! *pro bono incommutabili, pro præmio inestimabili, pro summo honore & gloria interminabili vel ad modicum fatigari pigritatur.* (o) Pro exiguo proventu nulli labori parcitur, pro tenui pecunia etiam Acheronta moventur; pro pugillo terræ non raro lites forenses amicorum optimis intentantur; solum pro cœlo (ô vocis pondus attendatur!) pro cœlo illisquæ

(o) De imit. Christi l. 3. c. 3.

lisque sedibus æthereis nihil agitur,
& tentatur.

O Angeli pacis! impiam terricola-
rum cæcitatem deflete. En! clamat
Satanas: servite mihi, & dabo vobis
tartarum; & dæmoni servitur. Cla-
mat DEUS: amate me, & dabo vobis
paradisum; & DEUS non amatur.
Amatur mundus & caro: amantur nu-
gæ nugarum; solus amor divinus non
amatur, licet integram gaudiorum in-
finitudinem æternitatemque diligenti-
bus se promittat. Omnis pro supre-
ma felicitate conatus nimium diffici-
lis, omnis labor nimis arduus est; &
quidem illis est, queis gravissimus,
quem mundo exhibent, mancipatus
jugum suave, onus leve est.

Certè si vel trigesimam partem il-
lius conaminis, quod pro acquiren-
dis honoribus & divitiis tam faciles
exantlamus, obtinendis Beatorum de-
liciis impenderemus, magnis Ecclesiæ
Sanctis brevè accenseremur; cum mo-
dò diu noctuque laborando, vigilan-
do,

do, & sudando non nisi ligna accumulamus, augendis purgantibus flammis servitura. Et profectò ingens probrum est, Judæos plus actitare pro nummis quàm Christianos pro Numine: mundanos plus agere, ut se damnent, quàm sacros DEO ministros, ut se salvent: milites duriora subire pro laude militari, quàm subin Religiosos pro gloria cœlesti.

O mi DEUS! tu nihil intentatum relinquis, ut nos æterna felicitate bees; soli nos torpore languemus. doemon omnes adhibet artes, ut illa nos patriâ privet; soli nos securi dormimus. viam præeuntes Sancti suo exemplo suisque laureis ad sequendum nos animant, invitantque; & inertes pigri- que stertimus. pro comparanda nobis incorrupta ac immortalis corona nec pedem attollimus, nec digitum movemus.

Christus asseverat, *regnum cœlorum vim pati, & solum violentos rapere illud;*

lud; (p) & interim nos cuticulam muliebriter fovemus, omnem appetitionibus libertatem concedimus, libera sensibus fræna laxamus, omniaque commoda in victu & vestitu, in habitatione & somno semper & ubique solliciti quærimus: quidquid corpori molestum est, delicati averrucamus: ad solum nomen cilicii, abstinentiæ aut flagelli molles cohorrescimus; & tamen eodem cum Electis deliciarum torrente potari cupimus; licet sciamus, alterutro carendum esse, nempe aut gaudiis cœli aut voluptatibus terræ; cum nemo possit *delectari hic in mundo, & postea regnare cum Christo.* (q) Quis tam difformes fidei mores non execretur?

Proin ô anima! hinc stans delibera, quidque eligas, statue. Prius tamen tecum perpende, cuilibet actui, quo intellectum subdis, sensus cohibes, voluntatem frangis, appetitum refrænas, iracundiam moderaris, aut aliam

B b 5 virt-

(p) Matth. II, v. 12, (q) De imit. Christi
l. I. c. 24. n. 6.

virtutem superam exerces, novum infinitæ beatitudinis gradum respondere. Quotiescunque ergo carni blandiendo, amoris proprio indulges; quoties occasionem tibi vim inferendi tepidè negligis; toties infiniti gaudii novam æternitatem irreparabili jactura perdis. Nam (ut acutè observat Philo Hebræus) *oblectamenta vitæ præsentis furta sunt oblectationum vitæ futuræ.*

Contrà verò ponamus, te exempli causa oculos à curioso aspectu continere; & en! per hanc visûs tui coërcitionem meritis es in cœlo altiorem nunquam terminandæ felicitatis gradum. Quodque de oculis hîc dictum, idem de aliis quoque corporis sensibus animique motibus intelligas, velim. His itaque rite expensis, quid deinceps pro obtinenda beatitate æterna moliri velis, providus decerne. Nam, cum *magna adedò sit domus DEI, & tam ingens sit locus possessionis ejus;* (r) ergo nihil non agendum esse, ut ea potiamur, evidens est.

At

(r) Baruch 3. v. 24.

At forsan etiam tu cum Augustino ingemiscis: *ergone sine istis vivere poterò? & à momento isto non mihi liceat hoc vel illud in æternum?* (s) O bone! non nego tibi, sed differo gaudia: Petis delicias? bene est: exspecta modicum, & in illa cœlitum patria abundabis deliciis suavitate immensis. Ambis honores? bene est; brevem patientiam habe, & in illo omnis magnificentiæ regno ipse DEUS tibi thronus, & corona erit. Appetis opes? bene est; paululum præstolare, & in illa beatorum regione nunquam defecturo ditaberis thesauro. Verbò: non nego tibi voluptates, divitias & dignitates, sed tantùm differo. Fluxis & transitoriis infinitas ac sempiternas substituo.

Et hæc tam proficua commutatio tibi gravis accidat? An non melius est, fructus colligere maturos & uberes, licèt tardiùs? quàm citiùs quidem, sed acerbos adhuc & paucos? An non prudentiùs agit, qui exspectat

(s) Confess. Lib. 8. cap. 11.

Etat autumnum, ut uvas degustet dulces, quàm qui media æstate præcoci manu immaturas decerpit? Cùm ergo hæc posterior tibi mora tam difficilis haud sit; cur solùm illa prior adeò tibi intoleranda videatur? Mirum fanè, nos solùm hoc in negotio talparum instar cæcutire, qui aliis in rebus lyncium more adeò acutè videmus.

III. *Ergo patiendum est, quid auget gloriam cæli.* III. Tertiò denique nihil non *patien-*
dum est, ut promissa cœlicolis felicitate beemur. Gloria cœlestis est infinita, est æterna. ergo pro ea obtinenda, & augenda omnia aduersa patienti animo ac libenti sunt toleranda; tum quia paradisus omnia meretur: tum quia ratio dictat, ut momentanea ac leui molestia licitemur gaudia plenitudine inexhausta, duratione interminata.

Et tamen sunt, qui nihil pro cœlo pati volunt; quibus qualibet ærumna calamitasque gravis nimiùm ac intolerabilis videtur. Ægroti ut vitam mortalem innumerisque miseris obnoxii-

noxiam ad breve tempus producant, amarissima non rarò medicamenta ridenti ore admittunt, secari se, ac uri virili constantia patiuntur; atque chirurgis medicisque caram servitutem serviunt. Contrà hi ipsi pro comparanda sibi vita semper duratura omne asperum horrent, ac averfantur. Quis delicatam hanc timidamque focordiam non detestetur?

Audite ergo ô pusillanimes! quibus illa DEI regia adeò vilescit, audite, quid summè veridicum Numen per Gentium Doctorem Paulum enunciet, ac interposita falli nescia auctoritate sua iteratò confirmet, *non sunt condignæ*, inquit, *passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.* (a)

Hujus veritatis testes numeramus omnes duodecim Apostolos, plus quàm octodecim myriades Martyrum, infinitam multitudinem Confessorum ac Virginum, denique Electorum in-

nume-

(a) Rom. 8. v. 18.

numerabilem exercitum, qui omnes nobis unanimi voce ex astris inclamant: ita est, ô mortales! *non sunt condignæ*; omnes ærumnæ & calamitates, omnes cruciatus & dolores *non sunt condignæ ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.* Nihil sunt, momentaneum quid & leve sunt ad æternam gloriæ pondus, quod operantur in nobis. (b) Et hoc fidei dogma est, de quo dubitare nefas est.

O quantopere modò in illo beatitudinis regno latantur Cœlites de suis per vitæ cursum exantlatis laboribus, angustiis, & angoribus. Quantopere de suis afflictationibus, & voluntariis asperitatibus modò gaudent Sancti Pœnitentes? Quanta cum lætitiâ nunc sua vincula & catastas, sua vulnera & equuleos dissuaviantur Martyres? Quo affectu sui cruciatus extremique supplicii instrumenta complectuntur Apostoli?

O beatæ ægritudines & miseriæ!
(exclamant modò insertæ sideribus animæ)

(b) 2. Cor, 4. v. 17.

mæ) ô beatæ persecutiones fortunæ-
 que naufragia! ô millies fortunati
 mœrores, penuriæ & ludibria! vos
 tantam nobis lætitiã peperistis: vo-
 bis debemus nostræ fortis eminentiam:
 sine vobis actum erat de nobis: vos
 scala fuistis, per quam ad hujus throni
 celsitatem eluctati sumus. Talia mo-
 dò sensa supernæ civitatis incolæ fo-
 vent. Tantum abest, ut illos nunc
 pœniteat vitam humilem, austeram,
 miseramque varias inter ærumnas &
 carnis vexationes egisse, ut potiùs im-
 mensum exultent, ac illud regii Vatis
 ingeminent: *letati sumus pro diebus,*
quibus nos humiliasti: annis, quibus
vidimus mala. (c)

Imò si in ipsis tristitiæ locus foret,
 id illos affligeret, quòd non plura pro
 paradiso eaque graviora sint passi.
 Certè stygios cruciatus lubenti animo
 sustinerent, si eis per hæc tormenta
 vel unicum majoris gloriæ gradum
 promereri daretur. Quid? quòd ipsi
 etiam dæmones (ut aliquando ii te-
 ste

(c) Psal, 89. v. 15.

ste Cantipratano palam ex (energumeno confessi sunt) multa lubentia tartari rogos ad extremum usque iudicii diem perpassuri essent, si dein illis vel unico momento amabilissimam Numinis pulchritudinem conspiceretur.

O Christiani! ad hæc jam quæ vobis mens? ah! tandem aliquando vel ipso ab orco cœlum æstimare discamus. En! dæmones ad finem usque mundi infernos ignes promptissimi sustinerent, modò dein momento illa beatitudine perfrui possent. Et nos (vah probrum!) nihil adversi perferre volumus, ut supremum Numen æternum intueri, ac possidere possimus. Quis ad tantum sempiternæ beatitudinis contemptum non exhorrescat? Quid, obsecro, olim respondebimus Satanæ de hac vecordia nos accusaturo? quid divino Judici ob eam à nobis rationem expetituro? Certè vel Sancti fuerunt amentes, quod tanta pro paradiso tolerarint; vel nos vehementer fallimur, dum omne asperum refugimus.

mus; & tamen eadem, qua illi, forte beari cupimus.

Enimvero ô magne siderum conditor DEUS! si pro illa, quam spondes, beatitudine mandares omnia nobis bona auferri, oculos erui, manus & pedes abscindi, cutem abstrahi; si nos immanibus tormentis aut omnium morborum genere juberet cruciari, certè immodicum non exigeres; cùm illa immortalitatis regio omnia mereatur, & pro ea acquirenda nec fieri nimium, nec peti possit.

Et tamen teste Apostolo non postulas à nobis nisi *momentaneum & leve tribulationis*. (d) nam *leve* est, quidquid toleramus, si *æterno gloriæ ponderi* comparetur; *momentaneum* quoque est, quidquid perpetimur; cùm omnis annorum series æternitati collata, non nisi fugiens momentum sit. Et tamen hoc tam *leve*, ac *momentaneum tribulationis* nimium grave nobis molestumque accidat?

Pars III.

C c

O de-

(d) 2. Cor. 4. v. 17.

O delicatuli ! ipsum Christum oportuit pati, & ita intrare in gloriam suam; (e) Christum, inquam, qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus, (f) hunc oportuit pati, & quidem cruciatus diritate immanes, copia innumerabiles, varietate atroces; & vos prævaricatores, quorum iniquitates multiplicatae sunt super capillos capitis, (g) vos pro illa beatitudine superna durum quid experiri abnuitis? vos per aliam quàm regiam crucis viam illuc pervenire contenditis? At frustra mentitur iniquitas sibi. (h) Lata jam pridem sententia est: aut patiendum, aut cœlo exulandum est. Quisquis pati renuit, illuc non pergit. nam divina lege cautum est: quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum DEI. (i)

Ex his sequentes conclusiones naturali nexu profluunt, nempe beatissimæ illius vitæ gaudia sunt plenitudine

(e) Luc. 24. v. 26.

(f) 1. Petr. 2. v. 22.

(g) Psal. 39. v. 13.

(h) Psal. 26. v. 12.

(i) Act. 14. v. 22.

ne infirmita: sunt duratione perennia. ergo 1. *fugiendum* est, quidquid abducit à cælo. 2. ergo *agendum* est, quidquid conducit ad cælum. 3. ergo *patiendum* est, quidquid auget gloriam cæli. Proin ô anima! Thomæ à Kempis monitum secuta, *scribe, lege, canta, geme, tace, ora, sustine viriliter contraria; digna est his omnibus & majoribus praliis vita aterna.* (1)

(1) De imit. l. 3. c. 47.

